
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

VERHANDELING.

DE
VADERLANDSLIEFDE,

EEN BLIJVEND KENMERK

DER

Noord-Nederlandsche Natie.

UITGESPROKEN IN DE MAATSCHAPPIJ

FELIX MERITIS.

den 8ten December 1830,

DOOR

J. H. TRIEPER, Jr.

in leven

Secretaris dier Maatschappij.

43695105

MIJNE HEEREN!

Tijden en omstandigheden hebben eenen onberekenbaren invloed op der menschen gemoedsgesteldheid niet alleen, maar ook op hunnen handel en wandel; en niet zelden doen zij den mensch beginselen afleggen en vaarwel zeggen, welke hem van vroege jeugd tot in rijpen leeftijd bijzonder kenmerkten en eigen waren.

Wij erkennen gaarne, dat dit eene zwakheid is, welke wij in het afgetrokkene, den mensch beschouwd als een redelijk en zedelijk vrijwerkend wezen, niet in hem zouden verwachten, maar de ondervinding van de vroegste tijden zoowel als van onzen leeftijd heeft maar al te zeer bewezen, en bewijst nog dagelijks, dat het gros der menschen in deze zwakheid deelt; en vandaar dan ook, dat hij, die, onafhankelijk van tijden en omstandigheden, onder elke wisseling van lot of toestand, altijd naar vaste beginselen han-

delde, in de rij der groote en edele mannen werd opgenomen, en, als een uitnemend voorbeeld van bewondering en navolging, aan tijdgenoot en nakomelingschap werd voorgesteld.

Ook zoo wijzigen — en niets is natuurlijker — tijden en omstandigheden onze gesprekken, zoo wel in het dagelijksch huisselijk leven, als in ons gezellig maatschappelijk verkeer. Inzonderheid werd dat onderhoud bepaald bij gewichtige gebeurtenissen, welke het Vaderland betreffen, en waarbij elk burger van den Staat hoog belang heeft.

Het schijnt alsdan, of wij onze bijzondere belangen geheel vergeten of ter zijde stellen. Wij zijn naauwelijks ontwaakt, of dadelijk zijn onze gedachten op het lot van het lieve Vaderland bepaald; wij haken vurig naar berigten, welke ons den wezenlijken staat der zaken kunnen verzekeren, deelen dezelve elkander als een gemeenschappelijk goed mede, wisselen van denkbelden en gevoelens, even als de achtbare Staatsman, bijzonder belast met de bezorging der gemeene belangen, en verdiepen ons in gissingen, beraamingen en voorspellingen, welke niet zelden de vreemdste en minstverwachte uitkomsten opleveren.

Behoeft er tot opheldering van mijn gezegde wel iets anders, dan u te wijzen op de dagen, welke wij beleven?

Gedurende vijftien jaren van rust en vrede, waarin ons dierbaar Vaderland zich mogt verheugen, waren de nieuwstijdingen voor het groter natie tamelijk onverschillig, en bepaalden zich de staatkundige gesprekken slechts tot weinige kringen; maar sinds de droeve mare van den schandelijksten volksopstand uit *Brussels* wallen ons ter oore kwam, en al spoedig geheel *België*, dit schandelijk en verderfelijk voorbeeld volgende, wet en orde vertrapte, den besten der Vorsten miskende, genotene weldaden en gunsten met den verfoeijelijksten ondank betaalde, ja zelfs het oude vrije *Nederland* met verwoesting bedreigde, sinds dien oogenblik waren aller hart en mond vol van het dierbare Vaderland.

Gretiger werden nooit de nieuwstijdingen gezocht en aangenomen, niet alleen in hooge of beschaafde kringen, maar ook daar, waar de mindere volksklasse gewoon is, na het afgeloopen dagwerk, zich weinige oogenblikken te verpoezen. Zelfs de zorgvuldige en zachtgestemde huismoeder, die vroeger slechts een zeer bepaald en beperkt gebruik der dagbladen maakte, moest alles doorloopen — wat zeg ik? aandachtig lezen, wat onzen toestand betrof; ja, zelfs onze jeugdige lievelingen, die naauwelijks lezen, althans nog niet onderscheidenlijk of oordeelkundig lezen konden, ook zij namen het nieuwysblad in handen, en deden ons somwijlen vragen, die de

plooijen van angst en kommer, in het ouderlijk gelaat gedrukt, door eenen minzamen glimlach deden vervangen. — Overal en waar men zich mogt begeven, werd van het Vaderland gesproken; en, ter eere van den rustigen, wet en orde minnenden Noord-Nederlander zij het gezegd, overal werd de muiterij en het verraad van den Belg gevloekt, en bewezen ons de warmte der gesprekken zoowel als de fonkelende oogen, dat orde en wet, als in den ouden tijd, ons nog lief waren, en dat ieder, wat rang of stand hij ook mogt bekleeden, tot handhaving derzelve alles veil had.

Is dit zoo, M. H. ! (en wie onzer was van dien goeden geest, van die geestdrift, geen blijde getuige?) dan kan het ons niet verwonderen, dat Redenaar en Dichter, voldoende aan de behoeften van eigen hart, even als bij het afwerpen van het juk der Fransche overheersching en bij den togt naar *Waterloo* en de aldaar behaalde roemrijke overwinning, hunne talenten dienstbaar maakten, tot voeding van dien uitnemenden geest en tot aankweeking van dien heldenmoed, welke, van civilis tijd tot in onze dagen, het onvervreemdbare erfdeel is der vrijheidminnende en vaderlandlievende Noord-Nederlandsche natie.

Ook voor mij, M. H. ! was het eene behoefte, om, bij gelegenheid dezer spreekbeurt, in den geest van den tijd, dat is *vaderlandsch*, te spreken. — Ik heb mij voorgesteld Ul. te schetsen

Vaderlandsliefde, om daarna te betoogen, dat zij het *blijvend kenmerk is der Noord-Nederlandsche natie*.

Verleent mij, M. H. ! Uwe gewone aandacht, en weigert mij vooral niet die toegevendheid, welke Gijl. mij vroeger zoo welwillend en bij herhaling wel hebt gelieven te schenken.

Wanneer wij van het Vaderland spreken, zoo bedoelen wij daardoor niet het plekje gronds, waar wij het levenslicht ontvingen, doch van hetwelk wij in den ochtendstond des levens weder werden verwijderd. Zoodanige toevallige geboorteplaats is veelal het geval bij hun, wier ouders reizende en trekkende zijn, en kan geen vaderland daarstellen. Evenmin kunnen wij Vaderland noemen dat gewest, waarheen wij ons op zekere jaren, ter bevordering onzer tijdelijke belangen, begeven, om, na ons oogmerk bereikt, de gastvrijheid en herbergzaamheid van den vreemdeling genoten te hebben, ten top van aanzien gestegen en met tijdelijke middelen rijkelijk gezegend te zijn, weder ten onzent terug te keeren, en in den schoot van ons eigenlijk vaderland die vruchten te smaken, welke vreemden, als het loon van onzen ijver en onze inspanning, ons zoo mildelijk hebben willen toekennen.

In eenen algemeenen zin kunnen wij het Vaderland noemen dien Staat, die Burgerij, waar

wij ons nederzetten; waarvan wij Leden werden, met het oogmerk, om ons daar te vestigen en door banden van liefde en vriendschap al meer en meer verbinden; waar wij bereidvaardig deelen in de lasten, welke ieder Burger verplicht is te dragen; waar wij de bestaande wetten getrouw en gehoorzaam naleven en helpen handhaven, en waar wij de algemeene volksrampen zoo gelaten dragen en pogen te lenigen, als wij er vroeger dankbaar en blijmoedig de vruchten van vrede en welvaart mogten plukken.

Maar vooral mogen wij ons Vaderland noemen dat gewest, die burgermaatschappij, waar onze ouders gevestigd waren reeds vóór onze geboorte; waar wij het levenslicht ontvingen, gekweekt en opgevoed werden; waar wij met welgevallen het huis aanschouwen, waar ons wiegje stond, en eene zorgvuldige moeder onze waggelende schreden bewaakte; waar wij ons dankbaar herinneren de onschuldige spelen onzer jeugd, de speelmakkers, welke met ons vrolijk daarin deelden en onze reine genoegens niet weinig verhoogden; waar liefderijke ouders niet alleen voorzagen in onze lichamelijke opvoeding, maar ook niets onbeproefd lieten, wat ons hart veredelen, ons verstand ontwikkelen kon; waar verstandige onderwijzers met nameloos geduld den grond lagen tot die kennis, welke in rijper leeftijd strekken moest, niet alleen tot bevordering van eigen

rust en genoegen, maar ook tot dat onzer medeburgeren; waar elke klokslag ons de plaats herinnert, waar wij ter Godsvereering geleid werden; waar de assche rust van zoo vele dierbaren, aan welke wij door liefde en vriendschap waren verbonden, en waar wij zoo dikwerf met heilige verrukking staren op de praalgraven en eerezuilen, welke een dankbaar voorgelacht der verdiensten gesticht heeft.

Uit zoodanig oogpunt het Vaderland beschouwende, kan en zal ons niets liever en aangenameer zijn dan dit. Te regt zegt daarom de welsprekende цесарь, in zijn uitmuntend werk over de pligten (*): » Groot zij de liefde » voor ouders, kinderen, naastbestaanden en » vrienden, doch die allen sluit in zich het Vaderland, voor hetwelk de brave nimmer zal » schromen den dood te gemoet te gaan, zoo » deze hetzelfde nuttig zijn kan.”

Elken mensch is die liefde ingeschapen, heilig en dierbaar. Zij is niet alleen het eigendom van den beschaafden Europeër, maar ook de wilde, grenzende aan den staat der natuur, mag zich daarop beroemen.

Onwaarddeerbaar is ons onze vrijheid, en liever derfden wij het leven dan deze. Ook de slaaf gevoelt eenen heimelijken trek, om de knellende

(*) I. D. Cap. XVII. § 57.

banden der slavernij te ontspringen , en deelgenoot te zijn eener edele vrijheid en onafhankelijkheid ; doch naauwelijks overgevoerd tot onze gewesten , na een kortstondig genot onzer beschaaftere genoegens , ziet hij zich in zijne verwachting te leur gesteld en bedrogen. Vergeefs zoekt hij het geluk , het genoegen , dat zijne verbeelding hem voorspelde. Onze zachtere zeden en gewoonten zijn hem knellend en drukkend , want een heimelijke trek naar de vaderlandsche kust woelt in zijne ziel ; en liever ruilt hij weder zijne pas verworvene vrijheid voor de knellende boeijen van euvelmoed en slavernij ; om weder daar te zijn , waar hij het licht ontving , langzamerhand opwies en door de teedere banden van liefde en vriendschap werd verbonden.

Vergelijken wij ons dierbaar *Nederland* met verre de meeste gewesten en streken van onzen aardbol , dan moeten wij erkennen , dat de natuur ons stiefmoederlijk bedeeld heeft ; en onze geliefde HELMERS naar waarheid zong :

» Natuur deed niets voor ons , ontroofde ons zelfs haar gunst :
 » Al wat dit land ons toont , is arbeid , vlijt en kunst. » (*)

En vandaar , dat de vreemdeling zich wel eens verwonderde over onze onverdoofbare zucht voor het Land onzer geboorte , en zich geen denkbeeld

(*) *Hollandsche Natie* , bl. 8.

kon vormen , hoe men zoo veel gehechtheid kan toonen aan eenen grond , die , niettegenstaande allen mogelijken vlijt en ongelooflijke inspanning van vereenigde krachten , bij lange niet voorzien kan in de noodzakelijkste behoeften der bevolking ; maar zoodanig vreemdeling wist of dacht niet , dat ons voorgeslacht , eerbiedwaardig door eene edele zucht voor vrijheid en onafhankelijkheid , hooggeschat om deszelfs deugden , sterk door vereenigde ziels- en ligchaamskrachten , ons rijkelijk vergoedde , wat eene stiefmoederlijke natuur ons liet ontberen. Of is het geene waarheid , dat , van de vroegste tijden af , vrijheid haren zetel op onzen grond geplant heeft , en het eertijds beroemde *Rome* , hoe sterk en magtig , hoe rijk ook in wingewesten , de vrijheid onzer Vaders heeft moeten eerbiedigen , een verbond van vrede en vriendschap met hen heeft gesloten , en derzelver onwankelbare trouw en leeuwenmoed altijd heeft weten hoog te schatten en te waarderen. Is het geene waarheid , dat volgende geslachten die vrijheid en onafhankelijkheid altijd onschendbaar hebben weten te bewaren , of , zoo zij die al eens voor eenigen tijd verloren , dezelve altijd en te luisterrijker herwonnen ?

En , M. H. ! slaan wij het oog op de Natuurlijke Historie van ons Vaderland , verbeelden wij ons deze plek , rijkelijk doorsneden van meren en rivieren , welke zoo dikwerf derzelver bedden

ontzwellen, omgeven door eene onmetelijke en met verwoesting dreigende zee, wier hemelhooge golven en breede baren de stranden beukten, en over akkers, en velden, weiden en bosschen hen rolden, dan bewonderen wij die bijzondere geheththeid aan den vaderlandschen grond bij het vroege voorgeslacht, dat liever den strijd der elementen trotseerde, met reuzenkrachten dijken en dammen opwierp, ter beteugeling van de woede der baren, om te zijn en te blijven op den grond, die hun geboortestad had, dan zich te verwijderen naar die uitnemende oorden, waar eene milde natuur al hare weldaden scheen te verspillen.

Maar nog hooger rijst onze bewondering van het voorgeslacht, de liefde voor onzen geboortegrond, wanneer wij nagaan, dat hunne onvermoeide vlijt en ijver meren en plassen in klaverrijke weiden en vruchtbare akkers hebben herschapen; dat zij uit wier en moeras laggende dorpen te voorschijn bragten, wier hefvallige ligging en inrigting oog en hart beiden verrukten; dat zij daaruit rijke en magtige steden deden oprijzen, die met de grootste en beroemdsten der wereld in rijkdom en pracht mogen wedijveren.

Vestigen wij het oog op hunnen beroemden koophandel, op hunne ontzag en bewondering inboezemende zeevaart, waardoor de schatten van

het Oosten en Westen , zoowel als die van het Noorden tot het Zuiden , herwaarts werden overgevoerd , niet alleen om te voorzien in de behoeften van het leven en tot verhooging onzer genoegens , maar zelfs in zoodanigen overvloed , dat *Nederland* wel en te regt de markt en stapelplaats van *Europa* genaamd werd.

Vertoeven wij voorts bij die stille deugden , welke het Nederlandsch karakter zoo bijzonder eigen waren , en den lof van vriend en vijand afdwongen ; die onkreukbare trouw en eerlijkheid , welke niet weinig heeft bijgebracht tot uitbreiding van onzen handel , waarop landgenoot en vreemdeling kon afgaan , als op eene zekere baak , waarom zelfs de magtigste Rijken en Staten onze vriendschap zochten en verdragen sloten , die altijd heilig en ongeschonden bewaard bleven. Hebben wij het oog op de matigheid en zuinigheid onzer Vaders , te midden van den meest bloeienden voorspoed , en welke , wel verre van aan gierigheid te grenzen , altijd gepaard ging met eene edele mitddadigheid en menschlievendheid ; of slaan wij het oog op die reine en zuivere Godsvrucht , welke altijd was , en , God geve het ! altijd blijven zal , eene behoefte voor het Nederlandsch hart. Nergens was men meer overtuigd , dan in ons Vaderland , van de altijd waarachtige waarheid , dat geen huisgezin , en alzoo ook geen Staat , een groot huisgezin , zon-

der Godsdienst kan bestaan. Te regt zegt ergens de wijsgeerige CICERO: » Indien men aan de » Godheid geene vereering schuldig is, dan is » er geene eerbaarheid van zeden, dan is er geene » Godsdienst; en in dat geval zullen wanorden » en verwarringen op den aardbodem heerschen. » Voorwaar, ik zie niet, hoe, indien men de » Godsdienst wegneemt, nogtans zedelijkheid, » burgermaatschappij, en, onder alle maatschappelijke deugden, de voornaamste, de gerechtigheid, » zou kunnen bestaan."

Van de waarheid van dit zeggen was ons voorgeslacht diep doordrongen. De Godsdienst was hier geene kostbare, uiterlijke praalvertooning; neen, gelijk deftigheid en eenvoudigheid altijd de kenmerken waren van den waren Nederlander, zoo ook was de uitoefening van zijne Godsdienst rein en eenvoudig, en stemde zij het hart tot eene zuivere betrachting dier pligten, welke den wezenlijken adel van den mensch uitmaken.

Daardoor was de huwelijksrouw hier meer ongeschonden, de echtbreuk zeldzamer dan bij andere natiën. Vandaar die volharding en standvastigheid, bij moeilijke ondernemingen ten beste van het Vaderland; dat geduld, die lijdzaamheid, bij grievende rampen en teleurstellingen; die onderwerping en getrouwe naleving van de wetten en instellingen van den Staat; die gehoorzaamheid aan 's Lands Regering en het getrouw opbrengen

der schattingen, hoe zwaar en drukkende die ook somtijds mogten vallen: maar ook vandaar dien heldenmoed, welke, steunende op de goede zaak en vertrouwende op den zegen der Almagt, wonderen baarde, wanneer, hetzij door de tirannij der Overigheid of door buitenlandsch geweld en naijver, de vrijheid der Natie, de eer en roem des Vaderlands, of deszelfs bloei en welvaart, werd ondermijnd en aangetast.

Onwillekeurig denken wij hier aan den tachtigjarigen oorlog, aan de helden, die daarin geschitterd hebben, en vervolgens de eere van den Staat, den roem van *Neêrlands* vlag, hebben weten te handhaven en staande te houden, en eene vrijheid vestigden, waarvan wij nog heden ten dage de vruchten zoo rijkelijk mogen plukken.

Maar niet alleen rijk in helden, ook op tal van groote mannen, blinkende in onderscheidene vakken van geleerdheid, wetenschappen en kunsten, mogt ons Vaderland bogen, zoodanig zelfs, dat, naar de onpartijdige getuigenis van den verdedeling, geen Land ter wereld, in evenredigheid van omtrek, zich met *Nederland* mag meten, waardoor, het der geleerde wereld niet weinig verpligtte en den nationalen roem uitgebreid heeft.

Is het wonder, M. H! dat een grond, met zoo vele inspanning van krachten der baren ontwoe-

kerd, sinds eeuwen de zetel der ware en edele vrijheid, het tooneel van zoo veel heldenmoed, stille burgerlijke en huisselijke deugden en van de zuiverste Godsvrucht, en de bakermat van zoo vele uitmuntende geleerde mannen en edele vernuften, door eene lange reeks van geslachten bemind en geliefd wierd; en dat, met vertrouwen zij het gezegd, tot in onzen leeftijd, de dankbare Nederlander, wel verre van zulk een heerlijk voorgelacht onwaardig te zijn, nog dagelijks zijne onuitblusschbare liefde voor het Vaderland onloochenbaar doet blijken?

Het is waar, vergeefs zult gij bij ons zoeken dien afkeer van het vreemde, der Engelsche natie zoo zeer eigen, en met den naam van *nationaliteit* bestempeld; en evenmin kunnen wij ontkennen, dat onze meer buigzame aard, ons veelvuldig verkeer met vreemdelingen, inzonderheid onze veeljarige betrekking tot het naburig *Frankrijk*, onze zeden en gewoonten eenigzins hebben gewijzigd: doch de grondtrekken van het Nederlandsch karakter gingen daardoor niet verloren, evenmin als de zeden en gewoonten onzer Vaders; ja, zelfs gedurende onze vereeniging met *Frankrijk*, mogt het geweld der wapenen onze staatsregeling omgekeerd hebben, en al wat eenigzins tot het bestuur van den Staat gerekend kon worden, in den waren zin Fransch kunnen genoemd worden, maar, gelijk onze nooit volprezene

taal ook toen niet verloren ging, even zeer bleven onze voorvaderlijke huisselijke inrigtingen en de zeden der Vaders ongeschonden bewaard, en menig Redenaar en Dichter schroomde niet, om in die hagchelijke oogenblikken, waarin zelfs de gedachten, welke het gelaat teekende, misdadig gerekend werden, ons den roem der Vaders te schetsen, en ons aan te sporen tot naleving hunner uitmuntende deugden.

Het is waar, M. H. ! er waren er, en er zijn er nog, die, vooringenomen met de gebruiken en zeden der wufte Fransche natie, eene uitzondering op mijne stelling maakten en nog maken, die, als schaamden zij zich *Hollands* taal en zeden, alles aankleefden en nabootsten, wat den vreemdeling eigen was; maar, evenmin als weinige droppelen zoet water den oceaan zijne ziltigheid kunnen benemen, evenmin zullen die weinigen iets vermogen bij de schatting van het gros der natie.

Veel kostte die hatelijke inlijving het vrijheidlievend hart van den Nederlander; maar het is er verre van af, dat zij den naam eener slaafsche onderwerping verdiende. Men was ook toen wel op weerstand bedacht; maar, na met voorzigtigheid, onzen landaard van de vroegste tijden eigen, onze krachten met de toen kolossale magt van heerschzucht en geweld gewikt en gewogen te hebben, was alle tegenstand ijdel. Aan haar

» zich te onderwerpen, » zegt daarom te regt de welsprekende VAN DER PALM, » scheen hetzelfde te » zijn, als den verborgen wil des Hemels te » eerbiedigen; haar tegenstand te bieden, gelijke » dwaasheid, als tegen Gods bestellingen te » kampen.» (*) Het is zoo, M. H.! onderwerping kon in dien oogenblik slechts gelden. Wij deden het met gelatenheid, en zoo Rede en Godsdienst ons weerhielden eenen wanhopigen kamp te wagen, beiden schonken ons geduld in het algemeene lijden, dat toen niet was af te keeren, en troostte ons door de hoop op eene betere toekomst. — Die hoop, M. H.! is verwezenlijkt, en naauwelijks rees de dageraad der vrijheid voor *Duitschland*, of het te lang getoerschte juk der heerschappij werd verbrijzeld, mildelijk werden de schatten aangeboden tot het voeren van den heiligsten krijg. Eendragt maakte, als in den ouden tijd, weder magt. Alle vroegere veten waren vergeten, en het nageslacht van den Grondlegger onzer vrijheid, vóór weinige jaren miskend en verguisd, aanvaardde, op de algemeene bede der natie, in dat haghelijk oogenblik, weder het Hooge Bestuur dezer Landen. Onze dapperen, welke met geestdrift te wapen vlogen, toebaden, dat de oude heldenmoed nog niet was verloren. De Alwijze en Almagtige ze-

(*) *Gedenkschrift*, bl. 14.

gende onze wapenen , en zoo wij in de dagen van tegenspoed onze bede ten Hemel zonden , ook toen vloeide van duizende en duizende lippen , zoo in onze woningen , als op die plaatsen , waar wij ons ter vereering eener altijd wijze Voorzienigheid vereenigen , het danklied voor die redding , ons zoo onverwacht als wonderbaar geschonken.

Was de veerkracht der natie door den drang der omstandigheden als ingesluimerd , zij herleefde al dadelijk. De aloude nijverheid ontwaakte , en millioenen schats werden , als in den ouden tijd , der baren toevertrouwd , om onzen te lang in slaap gewiegdten handel weder te doen herleven. *Neêrlands* vlag wapperde weder op alle zeeën en stroomen ; en op alle kusten en oevers werd zij met vreugdegejuich begroet en ingehaald , even als getrouwe vrienden , welke , na eene langdurige scheiding , elkander weder voor de eerstemaal mogen ontmoeten.

Vele handelsondernemingen beantwoordden niet aan de verwachting , en tonnen schats , ja millioenen , gingen verloren ; en nogtans geeft de Nederlander , moedig en standvastig , als in den ouden tijd , de goede zaak niet verloren. Hij heeft te veel achting opgevat voor dat onwaardeerbaar erfgoed onzer Vaderen ; hij erkent te zeer , dat de koophandel de zenuw is van den Nederlandschen Staat ; dat hij zijne weldaden niet bepaalt tot

enkele kringen, maar dezelve mildelijk verspreidt in alle rangen en standen, dan dat hij niet tot bevordering van het heil des Vaderlands zijne vergaarde schatten wagen, zijnen ijver leenen zou, om, zoo mogelijk, deze bron van welvaart, gelijk vroeger, weder mildelijk te doen vlieten.

Nog gingen de goede trouw en eerlijkheid, die steunsels van den koophandel, in ons voorgeslaacht zoo hoogelijk geroemd, niet verloren. — Het is waar, M. H.! de laatste jaren moesten, helaas! van vele bankbreuken getuigen; maar (en wie zal het niet erkennen?) waren niet verre de meesten eerlijke doch ongelukkige handelaars, die tot den laatsten penning hunne schuldeischers ten beste gaven, die eerder medelijden dan verachting verdienden? En waren er al eenigen, die op de schandelijkste wijze het vertrouwen misbruikten, zoo bevonden zich daaronder velen, die den naam van Nederlander niet verdienden, maar die zich hoogstens den naam van burgers van onzen Staat konden toeëigenen; dan waren daaronder, bedoele ik, vele vreemdelingen, die, steunende op onze gastvrijheid, op het vertrouwen, dat wij zoo gaarne aan ieder toekennen, zich hier nederzetterden en alles waagden, om in weinige jaren schatten te vergaren, welke, bij den hoogstmogelijken voorspoed, niet dan door langdurige inspanning en ijver te verkrijgen zijn.

Stellen wij hier tegenover die naarwgezette

eerlijkheid en onkreukbare trouw, die gehechtheid aan woord en verbindtenis, die voorsigtigheid en wijsheid in ondernemingen, welke het gros der handelaren eigen is, dan mogen wij ons nog billijk verheugen, dat onze tijdgenooten, door het naleven dezer voorvaderlijke deugden, niet ontaard zijn, en werkdadig toonen het Vaderland lief te hebben.

Weken sommige huisgezinnen of standen wel eens af van de aloude spaarzaamheid en zuinigheid, spiegelde de mindere volksklasse zich wel eens wat te veel aan de pracht en luister der aanzienlijken, zoo is nogtans de spaarzaamheid in geene baldadige verkwisting ontaard; en niet alleen in geheele noordelijke streken van ons Vaderland zijn matigheid en spaarzaamheid de grondregels van het huisselijk bestier, zijn kleding en huisraad zoowel als de uitspanningen onverbasterd bewaard gebleven, maar ook in die steden, waar zoo vele vreemdelingen vertoeven of zich gedurig afwisselen, vinden wij de blijvende sporen der matigheid en ingetogenheid van het voorouderlijk geslacht, en ontdekken wij nog dikwijls, met heimelijke verrukking, in de huisselijke inrigting van verschillende standen, eene onverzettelijke en blijvende gehechtheid aan het goede van den ouden tijd.

En mogen wij al eens, hetgeen ik vermeen te mogen betwijfelen, in dat opzigt hebben verloren,

veel hebben wij gewonnen in goeden smaak. De overvloedige versierselen en de wansmaak van vroeger eeuw zijn verdwenen, en door eene edele eenvoudigheid vervangen. Al wat het oog zien, wat oor en hart strelen kan, moge dit getuigen, en niet weinig is daardoor de nationale roem van den Nederlander verhoogd en gerezen.

Mogt ons Vaderland altijd roem dragen op groote mannen, die als helder fonkelende starren blonken en schitterden in alle mogelijke vakken van geleerdheid, wetenschappen en kunsten, de 18^e en 19^e eeuw waren daarin niet minder rijk dan vroegere eeuwen, en grooter is de bescherming en aanmoediging dan in den ouden tijd. Niet alleen bijzondere personen, maar zoo vele vereenigingen van wetenschap- en kunstlievende mannen dragen daartoe gewillig bij; ja ook het Bestuur des Lands en van de bijzondere steden trekt zich thans meer dan ooit het hooger onderwijs aan; voedt en kweekt, door hare aanzienlijke bijdragen en belooning, uitnemende geniën, kunsten en wetenschappen. Behalve dit, en hierin hebben wij reuzenschreden gedaan, is het volksonderwijs zoodanig gevorderd en verzekerd, dat de vreemdeling zich daarover niet genoegzaam kan verwonderen, en aan ons oog zoo dikwerf een traan van aandoening ontrolt, wanneer wij, bij het openbaar onderzoek naar de gemaakte vorderingen der schamele en jeugdige

volksklasse, de blijde getuigen zijn, dat onze pogingen, ter bevordering eener algemeene verlichting en beschaving; bij uitnemendheid gelukken.

Het is zoo, M. H.! verlichting en beschaving zijn niet meer het uitsluitend eigendom van bevoorregte standen. Voor ons was het bewaard gebleven, ook den behoeftigen — want ook hij is onze broeder — daarin te doen deelen. Menig genie, dat anders verloren zou zijn gegaan, is daardoor behouden en ontwikkeld, en vergoedde, door zijne uitmuntend gekweekte talenten, duizend en duizendmalen, wat aan hem werd te koste gelegd.

Evenmin zijn wij achteruitgegaan, wat betreft de voorouderlijke zucht tot weldadigheid en menschlievendheid. Geen omgang tot afwending van armoede en ellende, of de beurs van den Nederlander is geopend, en hij geeft rijkelijk. Geene ramp, die een deel des Vaderlands treft, wat zeg ik, die van den vreemdeling niet uitgesloten, komt ons ter oore, of welgezinde mannen vereenigen zich tot leniging van het leed hunner naasten; en hoe winsteloos ook, de tijden zijn mogen, in vergelijking van vroegere dagen, nooit werd de verwachting te leu gesteld, integendeel overtroffen.

Behalve zoo vele ongeschonden bewaard geblevene voorvaderlijke deugden, de ware kenmerken

van zedelijkheid en van een echt Nederlandsch hart, onderscheidt zich ook ons geslacht door eene getrouwe naleying van 's Lands wetten, door zijne zucht tot tucht en orde, gehoorzaamheid en liefde omtrent het geëerbiedigd Hoofd van onzen Staat; en meer dan de hoogstmogelijke welsprekendheid kan uitdrukken, bewijst de ondervinding van den dag, dat de Noord-Nederlandsche natie alles wil heeft tot behoud van het geliefde Vaderland en van den hartelijk beminden Koning.

Wie denkt hier niet, in tegenoverstelling, met verontwaardiging aan den schandelijken opstand van het aangrenzende België, zoo dikwerf het tooneel van beroerten en burgeroorlog. Met hetzelfde vereenigd, sedert de behaalde overwinning in de velden van *Waterloo*, waar onze dapperen den oud-vaderlandschen moed zoo heerlijk deden blijken, werden zij door het Bestuur des Lands met weldaden, dikwerf ten onzen koste, overladen, en hadden zij reden zich dankbaar te verheugen over eenen voorspoed en eene welvaart, zoo als zij nooit, althans schaarsch, gekend en ondervonden hadden. Wel verre van zulks dankbaar te erkennen, wispelturig van aard en geen denkbeeld hebbende van zedelijkheid en die volke-deugden, welke de eenige en ware kenmerken van vaderlandsliefde zijn, vertrapten zij met eigen voet hunne welvaart, miskenden zij de wijze en goede bedoelingen van den Vader des Lands, en

dreigden zij ons rustig *Noord-Nederland* zelfs met moord en verwoesting.

Maar ook nu was wederom voor ons de tijd geboren, om te doen zien, wat Vaderlandsliefde is, wat het zegt, het Vaderland lief te hebben. Wel verre van deelgenooten te worden dier verfoeijelijke woelingen, bleven rust en orde op den Noord-Nederlandschen bodem stand grijpen, en vereenigden zich allen en een iegelijk tot handhaving derzelve. Geene opofferingen waren daartoe te groot, maar zelfs duizenden en duizenden ylogen vrijwillig te wapen, om der muitzucht paal en perk te stellen, de grenzen te dekken en het ouderlijk erf voor eenen verraderlijken inval te hoeden.

„Nooit heeft zich zoo veel eenheid van gevoel, van beginsel, van bedoeling, zelfs niet in de gelukkigste dagen van ons oud Gemeenebest, aan alle zijden vertoond.” (*) Groot was en is nog de geestdrift onzer manschappen. Geene huurlingen, neen, de bloem der natie, verliet hare dierbaarste betrekkingen en al de aangenaamheden en gemakken van eigen haard en woonplaats, om in het ongunstige en gure jaargetijde de ongemakken en lasten van den krijg te torschen en het dierbaar *Nederland* voor verderf te behoeden. Zij verlieten ons, Nederlanders! met eene geestdrift, waarvan de geschiedenis schaarsch een voorbeeld geeft, en

(*) *Noordster*. 1830, No. 53.

zoo aan ons oog bij hunne juichende afscheids-
groeten een traan ontsprong, het was niet die van
smart of weemoed, maar ons oog schreide van
wellust en vreugde, daar wij op nieuw mogten
zien, dat onze Natie niet was verbasterd, dat de
liefde voor het Vaderland alle overige betrekkin-
gen doet vergeten, en ook ons geslacht alles veil
heeft, waar het de veiligheid en het behoud van
het voorvaderlijk erf mogt gelden.

Niet minder groot waren de vrijwillige gelde-
lijke bijdragen en al datgene, wat kon verstrekk-
en tot beteugeling van miltzucht en geweld, of
om te voorzien in de behoeften der huisgezinnen
van hun, die hunnen arm aan het Vaderland
leenden, om te voorzien in de behoeften der na-
geblevene weduwen en weezen van hun, die
bereids in den heiligen strijd voor wet en orde
den dood der eere waren gestorven, of om te
strekken tot verpleging van hun, die nog jaren
lang ons de lidteekenen zullen kunnen toonen der
wonden, hun toegebracht door miltzucht en het
schandelijkst verraad.

O, hoeveel verschilt dit niet bij die opofferin-
gen, welke de Belg voor zijne *zoogenaamde*
valheid over heeft. Met eigene handen zijne wel-
vaart verwoest hebbende, is de nooddrift daar
ten top gerezen, en de Priesters, welke, ter voor-
koming van plunderzucht en ter voorziening in de
behoefte dier zoogenaamde *vrijheidshelden*, liefde-

giften bedelen, verwonderen zich, wanneer een Noord-Nederlander, ter voorziening in de behoeften, voor *zoo vele guldens* deel neemt, als de zoogenaamd vrijheidlievende Belg, zich niet schaamt voor *centen* in te schrijven. Eene vrouw van aanzien, welke zich, ter bevordering harer gezondheid, vóór weinige jaren in *Brussel* met der woon had gevestigd, gaf den Spreker daarvan de plegtigste verzekering.

Gaarne, M. H. ! had ik Ul. eene meer uitgebreide schets van de Vaderlandsliefde der Noord-Nederlanders geleverd; maar ik zou dan uwe bereids te lang gerekte aandacht vermoeid hebben. Evenmin heb ik het noodig geacht, U, mijne Landgenooten, aan te sporen tot volharding in uwen loffelijken ijver, ten beste van het lieve Vaderland. Uwe daden hebben bewezen, dat gij deze niet behoeft; en was zoodanige aansporing u niet onaangenaam, welsprekender Redenaars en uitmuntende Dichters hebben, door gloed van taal en Goddelijke plannen, bereids gedaan, wat gij te vergeefs van uwen zwakken Spreker zoudt verlangen.

Vergunt mij slechts ten slotte deze bede, die, twijfelen wij niet, door Hem, die de regtvaardigheid zelve is, zal verhoord worden, dat Hij onze opoffering tot handhaving van rust en orde, tot behoud van het lieve Vaderland van onzen beminden Koning, gelijk vroeger, met Zijnen alver-

mogenden zegen bekroone; en dat de tegenwoer-
dige rampen en de gevaren, welke ons dreigen,
spoedig gelenigd en afgeweerd worden, en alles
uitloope tot verhooging van den gevestigden roem
van het oud-Nederlandsch erf en tot vermeerde-
ring der welyaart van onze aan Vorst en Vader-
land getrouw geblevene Natie!

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Te *Amsterdam*, bij H. FRIJLINK. 1832.

Te *Amsterdam*, bij H. FRIJLINK. 1832.
